

Snouck neemt de bal aan van een caddie.

Een gevreesd golfer en een tevreden voorzitter

NOUT SNOUCK HURGRONJE

Dit jaar viert de Haagsche Golf Club zijn 125-jarige jubileum. In het clubhuis van de oudste club van Nederland prijkt het portret van de man die de Haagsche achtendertig jaar lang voorzat: Aarnout Marinus Snouck Hurgronje. Toch is er maar weinig bekend over de man die tevens van 1920 tot eind 1949 voorzitter was van het Nederlandsch Golf Comité. Reden om de archieven eens grondig in te duiken.

GOLF IN 1893

'Een nieuwe lente en een nieuw geluid,' zoo begint Gorter zijn Mei. 'Een nieuwe lente en een nieuwe sport,' zing ik hem na. Immers toen ik onlangs mijn middagwandeling uitstreckte tot de renbaan in Clingendaal, kon ik daar eenige leden van de haute-volée op het grasveld bezig zien met zich, onder leiding van een professional, te oefenen in het Golf (spreek uit: gof), een oorspronkelijk Schotsch spel, over Engeland naar hier overgewaaid.'

Met deze woorden begon de Haagsche correspondent van de *Zwolsche Courant* zijn artikel over de sport waarvoor op 3 april 1893 een eerste Nederlandse club was opgericht: 'Hague Golf Club'. De haute-volée van die dagen bestond uit vrienden van baron van Brienen, (Engelse) diplomaten en adellijke en aan het koningshuis gelieerde families. Baron van Brienen was de beste vriend van de vroeg overleden kroonprins Willem; zijn zwager William van Tuyll van Serooskerken, van de Bilton Maatschappij, trouwde na diens overlijden met zijn verloofde Anne Mathilda gravin van Limburg Stirum. Een kleine kring van nauw met Engeland verbonden families en sportievelingen die zich aan het nieuwe spel waagden.

'de eisch is om de bal met welgemikte slagen van een bepaald punt naar een meer of minder ver verwijderd doel te drijven. De bal kan daarbij in gaten, greppels, of voren geraken, maar geen nood, voor iedere netelige stelling waarin zij komen kan, draagt een jongske uit den stand der proletariërs een bijzonder gevormden kolfstok, waarmee de speler natuurlijk meer of minder behendig zal omgaan. De mogelijkheid tot wedden en wedstrijden is niet buiten gesloten, de kolven kosten f 5 per stuk (en men heeft er minstens twintig nodig!) en het spel is een gezonde beweging in de open lucht, waarin men van het 5e tot het 90e jaar een onschuldig en niemand schadend genot kan vinden.'

Het spel had in die dagen overigens niet al te veel om het lijf. Sydney Harris, toenmalig honorary secretary van de Robin Hood Golf Club uit Birmingham deed na een bezoek aan de Haagsche het volgende, wat ontluisterende verslag:

'the holes are not very long ones - the Dutch are not particularly energetic in their pastimes (...). The Dutch have taken kindly to the game, but their methods would hardly pass muster in some of our competitions here. If the ☺

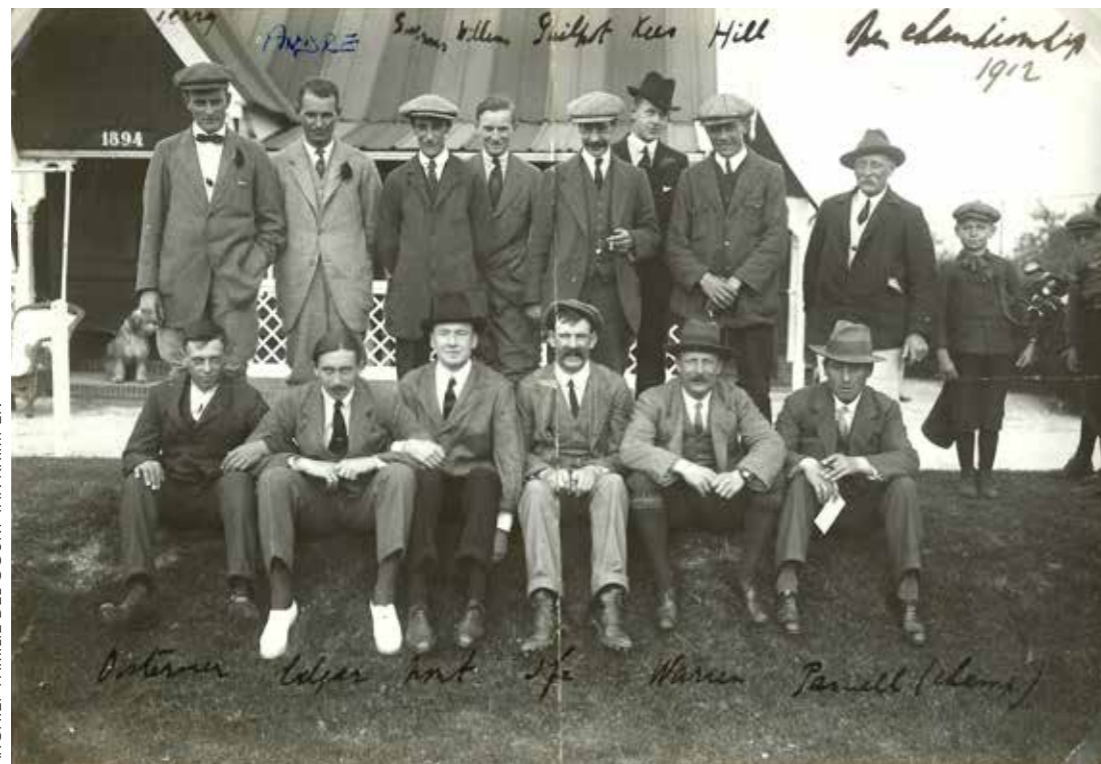

ARCHIEF KONINKLIJKE HAAGSCHE GOLF & COUNTRY CLUB

► FOTO BOVEN: HET INTERNATIONAAL AMATEUR-KAMPIOENSCHAP VAN 1900 OP DE DOORNSCHE, MET SNOUCK ZITTEND OP DE GROND UITERST LINKS.

► HET DUTCH OPEN VAN 1912 OP DE HAAGSCHE. NOUT SNOUCK, ZITTEND MET DE HOED OP, GEARMD MET ZIJN VRIEND EDGAR MICHELS VAN VERDUYNEN.

ARCHIEF FAMILIE DEL COURT VAN KRIMPEN

ball lies in the long grass they pick it out and place it in better lie without a penalty, a process which suggests simplicity of mind, if nothing else. As the Hague is the Royal residence, many interesting personages mingle with the English residents, who find frequent recreation in a round of golf.'

Desalniettemin was golf in Nederland gevestigd. Naast de gevestigde orde uit de high society namen de zonen en enkele dochters van leden en greenfeespelers het spel gelukkig wat serieuzer. Vincent van Tuyl van Serooskerken en Daisy van Brienen hoorden tot de eerste scratchspelers en ook de jonge Aarnout Marinus Snouck Hurgronje, wiens vader al lid was, bleek een veelbelovend golfer.

DE DIPLOMAAT

De familie Snouck Hurgronje kwam oorspronkelijk uit Zeeland. Schoolopziener Willem Johan Snouck Hurgronje vestigde zich na zijn huwelijk met de Haagsche jonkvrouw Anna Boreel in de hofstad en werd daar gekozen tot liberaal lid van de gemeenteraad. Aarnout Marinus 'Nout' Snouck Hurgronje (1882-1951) was het tweede kind uit dit huwelijk. Hij doorliep het gymnasium in zijn geboortestad, promoveerde vervolgens in 1907 op stellingen aan de Leidse rechtenfaculteit en begon in datzelfde jaar zijn carrière bij het ministerie van Buitenlandse Zaken als 'adjunct-commies'. Op 1 augustus 1911 werd Snoucks vader bij Koninklijk Besluit in de adelstand verheven. Vanaf dat moment mocht ook de jonge Snouck zich jonkheer noemen. Niet veel later trouwde hij met jonkvrouw Henriëtte van Tets (1888-1956), dochter van voormalig minister van Buitenlandse Zaken Dirk van Tets. Snouck doorliep de rangen van het departement met vaart. In 1921 bereikte hij het plafond op het ministerie en werd secretaris-generaal. Hij bleef op deze post tot 1940, waardoor hem weleens gebrek aan ambitie is verweten. Ernst Heldring, broer van golfer Alexander van de Hilversumsche, was niet mals in zijn beoordeling van Snouck:

'Snouck is een allerprettigste, vlotte man, met geringe kennis, maar met een onmiskenbaar talent soms de kern der moeilijkheden dadelijk te begrijpen. Hij is echter grenzeloos oppervlakkig, dadelijk met zijn meening gereed en tast in zijn beoordeling van mensen en de gevolgen van handelingen en gebeurtenissen herhaaldelijk mis.'

De familie Snouck Hurgronje had het te goed naar de zin in de Haagsche high society om een positie in het buitenland – de natuurlijke volgende carrièrestap – serieus te overwegen. 'Mevrouw Snouck kan zich geen ander leven voorstellen dan in Den Haag', aldus minister De Graeff over de reden waarom zijn secretaris-generaal het gezantschap in Brussel maar niet wilde accepteren.

FOTO: ARCHIEF KONINKLIJKE HAAGSCHE GOLF & COUNTRY CLUB

► HET PORTRET VAN SNOUCK HURGRONJE (1942).

DE GOLFER

Bescheiden, humoristisch, een tikkeltje cynisch, kundig en betrouwbaar: met die woorden wordt Snouck vaak getypeerd. Hij opereerde bij voorkeur achter de schermen, misschien wel ingegeven door zijn licht stotteren. Een golfclub was daarvoor natuurlijk een ideaal terrein. Binnen de omheining van baan was er tijdens de negen of achttien holes tijd genoeg om met iemand van gedachten te wisselen zonder dat er meegeluisterd werd.

Snouck Hurgronje behoorde zonder meer tot de beste vooroorlogse golfers van Nederland. Hoewel een druk bezet man, maakte hij zijn zaterdagen bij voorkeur vrij voor golf. Als golfer kwamen al zijn karaktereigenschappen samen. Snouck bleef altijd geloven in zijn kansen en was volgens mede-international Walrave Boissevain een van die spelers 'die pas waarlijk uit hun slof schieten, wanneer zij aan de verliezende hand zijn.' Als hij down was dan moest de tegenstander pas echt oppassen. Het grote wapen van Snouck was zijn ijzer-4, de *maskie iron* of de *jigger*, waarmee hij internationale faam verwierf. In 1932 haalde het bijvoorbeeld de Duitse pers, naar aanleiding van de wedstrijd Duitsland-Nederland in Krefeld. De wedstrijd was voorspoedig begonnen voor het Nederlands team. 's Ochtends wonnen de Nederlanders alle drie de foursomepartijen, onder meer door het duo dat

► SNOUCK HURGRONJE OP DE DOORNSCHE IN 1912.

☛ Snouck Hurgronje met mede-ambtenaar Bob Kerkhoven vormde. Maar na de lunch keerden de kansen en won alleen Kerkhoven zijn singlewedstrijd: 4-4 was de tussenstand. Captain Snouck Hurgronje begon aan de laatste partij van de wedstrijd, maar ook hij leek in verlorde positie te liggen. Met een bal op de green van de zestiende hole leek de winst voor oud-hockeyer Theo Haag – hij won brons met het Duitse team op de Olympische Spelen in Amsterdam – binnen handbereik. Snouck lag op 150 meter van de hole, maar toen gebeurde het: ‘*Caddie, den Jigger!*’ zei hij volgens de Duitse reporter en legde vervolgens de bal vanaf 150 meter dood bij de pin. Op de achttiende hole ontstond er een gelijksoortige situatie, waar Snouck zich ‘*ein rechter Kapitan*’ toonde. Wederom vroeg hij om die ‘*verdammten Jigger*’ en wederom legde hij de bal ‘*steintot*’ naast de hole. Haag miste zijn lange putt en daarmee was de wedstrijd in Nederlands voordeel beslist. Het was een van de 33 interlands die Snouck speelde en een van de 21 overwinningen die hij als captain van het team behaalde, ongekende cijfers.

Op zijn homecourse in Den Haag speelde Snouck elf clubkampioenschappen bij elkaar, waarmee hij nog steeds recordhouder is. Het eerste kampioenschap won hij in 1898 op 17-jarige leeftijd, zijn laatste in 1928. Hij streed er

vaak met zijn goede vrienden Egdar Michiels van Verduynen en Gerry Del Court van Krimpen, een trio dat door Alfred Calkoen van Limmen later tot het triumviraat van Nederland werd bestempeld, de Nederlandse Vardon, Braid en Taylor. Op nationaal niveau wist Snouck driemaal het internationaal amateurkampioenschap te veroveren, in 1904, 1914 en 1918. Achtmaal werd hij tweede in dit toernooi.

Een ander toernooi, dat tegenwoordig het Dutch Open heet, begon op Koninginnedag 1912 op de Haagsche als ‘het Kampioenschap van Holland’ een wedstrijd voor professionals en amateurs. Uiteraard was Snouck samen met de vier overige Nederlandse topamateurs van de partij. Hij eindigde samen met Michiels van Verduynen als eerste amateur met 165 slagen, slechts zeven meer dan de winnaar George Pannell van Royal Golf Club de Belgique en maar drie slagen verwijderd van de score van Haagsche clubprofessional Albert Jones Ife.

DE BESTUURDER

Dat Snouck affiniteit had met het clubbestuur blijkt uit het feit dat hij in 1900, op achttienjarige leeftijd, in het bestuur van de Haagsche werd verkozen. In 1909 nam hij het voorzitterschap van Johan Paul van Limburg Stirum, de latere gouverneur-generaal van Nederlands-Indië,

SNOUCK HURGRONJE BEHOORDE TOT DE BESTE VOORROLOGSE GOLFERS VAN NEDERLAND

waar. In 1913 nam hij het stokje definitief van hem over, nadat beoogd opvolger Carel Ridder van Rappard verklaarde ‘eene candidatuur om verschillende redenen niet te kunnen aanvaarden’. Snoucks lange periode als voorzitter van de club vertoonde hetzelfde karakter als zijn maatschappelijke carrière op Buitenlandse Zaken; hij bereikte vlug zijn eindstation en bleef daar vervolgens lange tijd zitten. ‘Het treft mij altijd zoo weinig ambitieus Snouck is: hij is méér dan tevreden met zijn huidige ambt’, schreef minister De Graeff in 1936 over zijn hoogste ambtenaar. Voor zijn functioneren als voorzitter van de Haagsche Golf Club gold in ieder geval dat hij ook daar meer dan tevreden was, maar zijn betekenis moet niet onderschat worden. Onder zijn voorzitterschap verwierf het spel ‘burgerrecht’ in Nederland, zoals hij dat zelf beschreef, en werd het niet meer als ‘vreemde gast’ beschouwd, hetgeen tot uiting kwam in het ‘verhollandschen van den naam der club’, Hague Golf Club werd Haagsche Golf Club.

Namens het bestuur van de Haagsche Golfclub nam Snouck in 1913 deel aan de commissie van voorbereiding tot oprichting van een ‘centraal golflichaam’ dat zaken van nationaal belang moest gaan regelen. Gerard van Tets van de Doornsche had hiertoe het initiatief genomen uit onvrede over het afgelasten van het dameskampioenschap van 1912 door Aalbrecht Del Court van Krimpen van de Rosendaelsche – Van Tets vrouw was immers een kanshebster. Het Nederlandsch Golf Comité werd uiteindelijk in 1914 opgericht, overigens nog zonder Snouck in de gelederen. Na Carel Ridder van Rappard en Jan van Pallandt werd Snouck Hurgronje in 1920 namens de Haagsche voorzitter van het landelijke overlegorgaan. Hij zou dat tot december 1949 blijven.

Snoucks positie als secretaris-generaal van Buitenlandse Zaken kwam hierbij handig van pas. Diplomatie en het leggen van internationale golfcontacten konden wederzijds bevorderlijk werken. Snouck ijverde als voorzitter voor de popularisering van het spel. De grootste struikelblokken hierbij waren volgens hem de heersende vooroordelen over het spel. ‘Het zou een spel zijn voor ouderen van dagen, het zou uitermate kostbaar zijn’ om er enkele te noemen. Snouck probeerde dit beeld te veranderen, onder meer door als redacteur voor het blad *Lawn Tennis & Golf* op te treden. ‘Ik geloof dat in geen sport de verhouding tussen de beoefenaars ervan zoo hartelijk en zoo kameraadschappelijk is als in de golfersfamilie. Maar die

familie is nog veel te klein voor een spel dat zich zoo goed leent voor den Nederlandschen aanleg.’

Na het ter ziele gaan van de afdeling ‘golf’ in *Lawn Tennis en Golf* in 1925 duurde het tot 1937 voordat er een echt tijdschrift over golf verscheen, mede mogelijk gemaakt door het NGC onder voorzitterschap van Snouck Hurgronje. Het *Maandblad Golf*, in 1988 overgegaan in *GOLFjournal*, zou tot 2015 de Nederlandse golfers op de hoogte houden van het wel en wee van hun sport.

Hij verwachtte er destijds veel van: ‘Uw blad zal voor de verspreiding van kennis omtrent golf veel kunnen doen. Het zal ouderen kunnen leren, dat óók zij ons spel kunnen beoefenen en daarbij ontspanning kunnen vinden in de vrije natuur.’

In 1948 werd ter ere van zijn vijfendertig jarig jubileum als voorzitter van de Haagsche de wedstrijd om de voorzittersjigger ingesteld. De jigger die Snouck zelf jarenlang gebruikte werd als wisselprijs gebruikt. Op 26 maart 1951 overleed Snouck Hurgronje na een kort ziekbed.

‘Lang niet altijd gaan in de sport organisatorische kwaliteiten en technische bekwaamheid samen, maar in de heer Snouck Hurgronje waren beide eigenschappen op gelukkige wijze verenigd’, schreef redacteur J.A. Brongers in het memorium dat het *Maandblad Golf* in april van dat jaar plaatste. ☛

► HET NEDERLANDS TEAM DAT IN 1922 TEGEN BELGIË SPEELDE. V.L.N.R.: ALFRED CALKOEN VAN LIMMEN, GERRY DEL COURT VAN KRIMPEN, NOUT SNOUCK HURGRONJE, WIJN VAN WAVEREN EN WALRAVE BOISSEVAIN.

ARCHIEF KONINKLIJKE HAAGSCHE GOLF & COUNTRY CLUB

Ga voor meer informatie over het Nederlands golfarchief naar www.archief.golf